

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

кабалу» для країн, що розвиваються. За даними Світового банку, щорічні виплати країн, що розвиваються, лише за державним та гарантованим державою боргом стрімко зростали в останні десятиліття, становлячи у 1970 році 6,9 млрд дол., у 1980 році — 70,3, у 1990 році — 86,7, у 2000 році — 121,5, а у 2009 році — 176,5 млрд дол. [1].

Наслідком глобалізації є зниження внутрішньо-регуляторного впливу керівництва національних держав на свою фінансову систему при посиленні впливу на національні економіки наднаціональних утворень та міжнародних компаній. Росте кількість країн, що неспроможні поодиноці як регулювати, так і контролювати свою внутрішню фінансову сферу. Тому фінансові кризи поширюються як ланцюгова реакція, зачіпаючи велику кількість держав, бо чинники фінансових криз є наддержавними. Іншою проблемою сучасної фінансової глобалізації є зростання світової заборгованості країн за зовнішніми запозиченнями. Підвищення доступності міжнародних позикових коштів для використання у внутрішній економіці дало змогу країнам з ринками, що формуються, залучати додаткові ресурси з метою задоволення потреб національного господарства. Відтак, тенденцією останнього часу стало зростання зовнішньої заборгованості у світі.

Країни з трансформаційною економікою, такі як Україна, долучившись до глобалізаційних процесів, залучають кошти міжнародного фінансового ринку для покриття свого бюджетного дефіциту та врівноваження платіжного балансу. Проте, значна частка іноземних позик надходить до їх підприємницького сектора у вигляді дорогих комерційних кредитів, що створює загрози внутрішній фінансовій стабільності. Сукупність таких явищ експерти та науковці визначають як глобальну фінансову нестабільність. При цьому акцент робиться не на національних чи регіональних кризах, а на їх можливих міжнародних наслідках.

1. Міжнародні фінанси. Навчальний посібник / Д'яконова І. І., Макаренко М. І., Журавка Ф. О. та ін. — Київ: «Центр учбової літератури», 2012. — 548 с.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

асистент **Коваленко Є.В.**, студент гр. Ем-51 **Малюга М. С.**
Сумський державний університет (Україна)

Поширення в Україні такого соціально-економічного явища, як тіньова економіка, є суттєвою перешкодою в забезпеченні сталого розвитку вітчизняної економіки. Масштаби тіньової економічної чинять суттєвий вплив на обсяги і структуру ВВП та призводять до спотворення офіційних даних про його величину, створюючи реальну загрозу національній безпеці. Високий рівень тінізації економіки, в свою чергу, вкрай негативно впливає на імідж країни, її конкурентоспроможність, ефективність структурних та

інституційних реформ.

Тіньова економіка, як макроекономічне явище, складна та багатогранна. На сьогоднішній день немає її чіткої дефініції і для визначення використовується досить широкий, різноплановий спектр понять: «підпільна», «секретна», «прихована», «сіра», «нелегальна» тощо. Тіньова економіка – це складне явище, представлене як сукупність неконтрольованих і не регульованих як протиправних так і законних економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності, які мають на меті незаконне (неофіційне) отримання доходу за рахунок приховування доходів і ухилення від сплати податків [1].

Тіньова економіка спотворює структуру економіки держави. Українська офіційна статистика не враховує ціни тіньового ринку, кількість працюючих в тіньовому секторі, що призводить до заниження темпів інфляції, помилок в оцінці ситуації на ринку праці та політиці зайнятості, і, як наслідок, до завищення показників податкового навантаження, викривлення інформації платіжного балансу, зростання ризиків, погіршення інвестиційної привабливості та зниження попиту на інвестиційні ресурси.

На початку 2015 року в умовах поширення цінових та девальваційних шоків, ескалації військового конфлікту спостерігалось подальше суттєве зростання тіньової економіки, започатковане у 2013 році. За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку у I кварталі 2015 року рівень тіньової економіки порівняно з відповідним періодом 2014 року збільшився ще на 5 в.п. до 47% від обсягу офіційного ВВП (Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні). Метод “витрати населення – роздрібний товарооборот” зафіксував збільшення рівня тіньової економіки до 56% [2]. Згідно з даними, до цього призвели військовий конфлікт на території України, фінансова дестабілізація (дефіцит платіжного балансу, цінові та курсові шоки, а також збитковість виробництва), збільшення адміністративного тиску та панічних настроїв у бізнес-середовищі.

При цьому в топ-5 найбільш “тінізованих” галузей економіки увійшли добувна промисловість, операції з нерухомим майном, переробна промисловість, транспорт і торгівля.

Внаслідок негативних тенденцій в економіці наша країна посідає останні місця в провідних світових економічних рейтингах. Бізнес середовище в Україні експертами оцінюється, як найгірше з постсоціалістичних країн. Відповідно до рейтингу Світового банку «Doing business», за легкістю ведення бізнесу у 2015 р. Україна посіла 96 місце з 189 країн [3].

Іншим світовим індексом, що характеризує місце країни у сучасному світі та демонструє, наскільки економіка тієї чи іншої держави відповідає ліберальним принципам, є рейтинг «Індекс економічної свободи», за яким Україна посіла 162 місце з 178 країн. При цьому, серед індикаторів економічної свободи України найбільш проблемними є показники: свобода від корупції (25 балів); захист прав власності (20 балів); свобода інвестицій

(30 балів) і фінансова свобода (37,55 бали) [4].

Таким чином, проблема тінізації економіки є вкрай актуальною, для України. Зовнішні кризові явища швидко призводять до масштабного вилучення капіталів із офіційної економіки, що поглиблює її кризовий стан. Довгострокові стратегії поступового зниження рівня тінізації економіки України потребуватимуть застосування жорсткого інструментарію, враховуючи стан економіки, соціо-політичні й юридичні умови в економічному середовищі.

1. Варналії З. С. Теоретичні засади детінізації економіки України / З. С. Варналії // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2014. – С. 46–53.

2. Офіційний сайт міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.

3. Doing business 2015. Report Economy Rankings [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.doingbusiness.org/EconomyRankings/>.

4. Индекс экономической свободы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://gtmarket.ru/ratings/index-of-economic-freedom/index-of-economic-freedom-info#ukraine>.

ПРОБЛЕМИ ВРАХУВАННЯ ПРАВОВОГО ФАКТОРУ ПРИ ОЦІНЦІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

аспірант **Колесник М.Є.**

Сумський державний університет (Україна)

На сучасному етапі інноваційного розвитку існує проблема врахування впливу на державні інноваційні проекти таких правових факторів як: корупція, якість законодавства в сфері інноваційного розвитку, кількість інноваційних установ, ефективність та незалежність судових установ в разі виникнення спірних ситуацій тощо. Але, при оцінці інноваційного проекту на загальнодержавному рівні в Україні не розраховують вплив вище наведених факторів на результат, тому пропонуємо розглянути наступні індекси:

1. Політична стабільність і відсутність насильства (Political Stability and Absence of Violence) - індекс включає показники, що вимірюють стабільність державних інститутів, імовірність різких змін, зміну політичного курсу, дестабілізації і повалення уряду неконституційними методами або із застосуванням насильства. Результат інноваційних проектів прямо пропорційно залежить від стабільності в країні.

2. Якість законодавства (Regulatory Quality) - індекс включає показники, що вимірюють здатність уряду формулювати та реалізовувати раціональну політику і правові акти, які допускають розвиток приватного сектора і сприяють йому. В рамках інноваційного проекту даний індекс може показувати якість інноваційного законодавства та залежність від рівня цін, банківських процентів тощо.

3. Стримування корупції (Control of Corruption) - індекс включає показники, що вимірюють сприйняття корупції в суспільстві (корупція розуміється як використання публічної влади з метою вилучення приватної